LAUSUNTO
Ajatuspaja Toivo
31.5.2022

Miten vahvistetaan liberaalia demokratiaa poliittisena järjestelmänä?

Käsitämme liberaalin demokratian parhaana mahdollisena poliittisena järjestelmänä. Sitä kuitenkin tulee uudistaa ja vahvistaa, jotta poliittinen osallisuus ja sitä myöden kansalaisten sitoutuminen yhteiskuntaan pysyy korkealla.

Monet suuntaukset ovat omiaan heikentämään tilannetta;

1. Puolueet eivät ole vetovoimaisia, vaan yhden asian liikkeet houkuttelevat ja aktivoivat kansalaisia enemmän.
2. Vaalikampanjointia ja vaalien luotettavuutta häiriköidään verkkovaikuttamisen keinoin.
3. Luottamus poliitikkoihin ammattiryhmänä on heikkoa. Politiikan ulkopuolelta tulevat henkilöt menestyvät vaaleissa. Politiikka ja kampanjointi henkilöityy entisestään. Substanssiosaaminen voi jäädä heikolle tasolle ja pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttaminen vaikeutuu.
4. Median kriisi. Verkkoviestintä ja sosiaalinen media heikentää journalistisen median ansaintalogiikkaa ja toimintaedellytyksiä. Kun tiedonvälitys ei ole ammattilaisten tuottamaa, kansalaisia saavutetaan vaihtoehtoisilla totuuksilla. Tieteeseen ja tutkittuun tietoon perustuva päätöksenteko ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen heikkenevät.
5. Näyttää ilmeiseltä, että globalisoituvan maailman yhteiskunnalliset ongelmat ovat mahdottomia ratkaista nykyjärjestelmän puitteissa. Poliitikoilla ei ole kannustimia tehdä riittävän kovia päätöksiä esimerkiksi ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Kansalaisten luottamus heikkenee.
6. Valtioiden rooli heikkenee suhteessa kansainvälisiin yhteisöihin ja samalla lokaali politiikka saattaa vahvistua esimerkiksi kaupungistumisen seurauksena. Voi kysyä, pidetäänkö parlamentteja jatkossa tosiasiallisesti ylimpinä vallankäyttäjänä ja jos ei pidetä, miten se vaikuttaa kansalaisten poliittiseen aktiivisuuteen ja sitoutumiseen.
7. Millä tavoin ammattiyhdistysliike vahvistaa ja toisaalta heikentää liberaalin demokratian toteutumista esimerkiksi puolueiden toimintaedellytysten näkökulmasta? Ovatko ammattiyhdistysliikkeet poliittisen järjestelmän moottoreita vai jarruttavatko ne osaltaan työn murroksen toteutumista yhteiskunnassa. Ilman toimeliaisuutta ja yhteisvastuullisuutta, kansalaiset eivät sitoudu liberaaliin demokratiaan (vrt. anarkia).
8. Tullee tutkia, miten koronapandemiassa säädetyt liikkumis-, kokoontumis ja elinkeinorajoitukset ja rokotevaatimukset haastoivat yksilöiden itsemäärämisoikeutta. On selvitettävä, kuinka paljon valtio voi kontrolloida kansalaisia ja millaisin perustein.
9. Vaikuttaa siltä, että liberaalit demokratiat eivät välttämättä pysty vastaamaan sotilaalliseen uhkaan siten, että se saataisiin tukahdutettua. Esimerkiksi pakotepolitiikka ei ole onnistunut lopettamaan Venäjän hyökkäyssotaa Ukrainaan. Talouspakotteet eivät ole olleet riittävä pelote eikä Venäjän talous ole romahtanut.
10. Globalisoituvan maailman haasteet ovat yhä suurempia, monisyisempiä ja monimutkaisempia ratkaistavaksi. Vahvaan johtajuuteen perustuvat diktatuuriset järjestelmät voivat alkaa vaikuttamaan tehokkaammilta ongelmien ratkaisemiseksi verrattuna alituiseen vaalimenestykseen perustuvien liberaalien demokratioiden konsensushakuiset kompromissit.

Näihin erilaisiin näkökulmiin pureutumalla tulisi löytää uusia tapoja liberaalin demokratian toteuttamiseksi siten, että kansalaisten yhteiskunnallinen sitoutuminen, vaikutusmahdollisuudet ja osallisuus vahvistuvat.